

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Ühirdetés poltikai 5 kr.
Nagyszámú hirdetésnek mint különösen érdekesnek a legelőször 20 kr.
Bélyeggyel minden beljelöltetől külön 30 kr.
A nyilatkozatnak megjelölés nélkül 10 kr.
Név vagy névtelenül beküldött hirdetések nem vevetnek be. — Úgyis azonos hirdetések sem adnak vissza.

Előfizetési árak:
Helyben és postán külföldre:
Egy évre 10 ft — 10. Nyelvére 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 ft — 5. Helyi ár — 3 ft.
Egy évre 10 ft — 10. Nyelvére 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 ft — 5. Helyi ár — 3 ft.
Egy évre 10 ft — 10. Nyelvére 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 ft — 5. Helyi ár — 3 ft.

Bosznia és Egyiptom.

Ninesen. Háladálanabb és bosznia-
jabb önmagát. Sőt több foglalkozás, mint
a politika, mert az egy rejtejt, egy lep-
ezett esztendő, mely ha fától nélkül
mentlenül előtűnik áll, egy irózatoss
benneki gnyűlő függetlenné torzalatok
ábrázol, a politika in áltima analízis még
a történelem, diplomata s legelőször logi-
cus előtűnik a két quadraturája marad,
mert alba a népek pcedensek. Iel s
küldetkek, világi események, az embe-
riség szellem s harminthaladás, világi ke-
reskedelem, a népek s népek, nemzetek
s egyesek, a népek s koldusok, hatal-
masok s rabulások és még ezertől fak-
torok érdekel összerövidítván oly sokol-
dala s nagyvonalú aequitást képeznek, mi-
szertint az ismeretekből, mint legelőször
s jótartású politiko-mathematikus
alig képes az ismeretlen X-et kiszámít-
ni, annál kevésbé, a midőn a világ ösz-
szes politikájának főm szót szálal csakis
nehány államférfi kezében mint tiok
tartanak, és a ki ezt elég merész sejt-
ni, vagy feltételezni bizonyosan silendé
azt, mert az alkotmány nem elegendő
épívéstény az ellen... és így a
bel s külpolitika szövegtől haláiban csak
is conjecturák által némileg megapodóza
a küldésbe pillantunk, a hol mint a
deliből minden meg előtűnik olyannya,
hogy azt sokan kizűlünk vizek nézik,
valóban csakis a politikai mondhatja igaz-
án azt: „Es werde alles zu Wasser.”
minden vízre jár.

De hagyján ezen igazolt nézeteket,
azért még sem szűnik meg politikálni,
mert ez már vértükbe van, sokak poe-
szióhoz tartozik, tehát ezen szempontból
még sem egészen megvetendő egy szem-
vedély! Egy alkotmányos, vagy inkább
pseudo alkotmányos nép, melynek szalad
sajója van, szeret gondolkozni, következ-
teni, évelni, egy szóval politikálni, csak
hogy többnyire megcsalatait.

Logikail azon véleményünk szerint
még is jobban érvelhetünk, mint a poli-
tika tekergetéses dűlőin. Ugyan próbál-
juk meg: A világban ninesen egy tet-
nem történi egy lépés, mely érdekel nél-
kül történi, sőt még a mindenható is
azért haddjék az emberek, hogy látják
kifejezése mellett „aldást” várnának tőle,
a szerelen, mely a költészet legnaga-
sabb alapja, a szív legszentebb érzemé-
nye, a szerelen tárgyát csakis önérdék
miatt szeriája szívéhez stb.; egy szóval
semmi, de semmi nem történi az egyes-
ek ép úgy, mint a társadalom az ál-
lamok által, mely kiszámított érdekel nél-
kül létezik, és a midőn ez áll, akkor
mellőan felvehetjük azon kérdést, mint
„The first” : mi tehát annak oka hogy

Oroszban minden áron háborút indít a
török ellen, s nem riad vissza azon is-
tentelen, embertelen, barbár gondolatól,
miszerint a megváltó eszményitana „szere-
d felbarátodat, mint temagadat”, da-
czára mint önmagát annyira magasztaló
keresztény kész népek, nemzetek gyil-
kolására, sőt azok kiirtására, és ha ezt
annyi előrelátható áldozat, nyomor s puszt-
ítás mellett mégis kivinni kész, akkor ő
ezt minden esetre érdekel nélkül nem teszi,
hanem egyedül érdekel a hatalomgyű-
lvárának vélt fénye, ambíciója, acquisi-
tívói ösztön, a szlavén tömörülése, de
kiválólag a belforradalomtól való félelem
stb. tehát az orosz terve, mint egy nyit
kinyit fekszik előttünk.

Az orosz czár személyileg ugyan a
háború ellen van, de midőn az egész
birodalma forradalmi elemekből alak-
náza van, tehát az egyedüli expedien-
szen két század óta tervezett, gyakrab-
ban megkísérelt, de mindig kudarcot
váltott keleti kérdést valahára
megoldani, azaz: a török elleni háborút
elkezdeni, de ezt csak egy tetű, ha
(Osztrák-Magyarban vagy senileges ma-
rad, vagy plane — a midőn az ég men-
sen, az orosz-szal együttes actióba lép
és a mint fentebb mondtam érdekel nél-
kül semmi sem történi, tehát mi lehetne
ez? ... Nem említhük, hiszen lapozunk
az 1849-diki év gyásztörténelmét,
melyre szívünk sajog s szemünk könnybe
borulnak hazánk szomorú orsa felett,
mert sémünk iszonyatos! ... mert fáj-
dalom! a politikai úrtápiatát: a bank-
kérdés kétségei körül igazolja, hogy
Ausztria és Magyarország közt egy va-
lóságos dualismus, de nem misanus (Ei-
niket) létezik... a másod érdekel va-
lóságos dualismus, mely által
igen sokat vél előni Austria, mert az
ország igen gazdag gazdasági kultúra-
sokkal bír, továbbá Bosnyakország bír-
telkésia által Dalmatia a tergo hatalma-
sabban dominálható s féken tartható és
a magyar vagy német elem magát ott
beekelve Szerbia — s a szerbek ellen
gravitálhat, mert több mint 500,000 ró-
mai katolikus lakja, haddján a magyar
koroná volt, a török nem igen sokat
törődik vele, sőt több lapokban olvastuk,
miszerint azt államunknak átadni kész
lenne? ... itt meg kell említenünk, mi-
szertint hadi előkészületeink, valamint a
sok hazánkba menekült Bosnyakok tar-
tása már-már milliókra rug, és e szerint
az oroszokkal való alliancia jutalma mint
egy érdekel Bosznia lenne? És a mi-
dőn az osztrák-magyar birodalom két
nagy néptörzs t. i. szlav s germán közé
van szoritva, tehát önlete fontosságú
relative lehetetlennek tarja Austria di-
recte Russia ellen hatványozni... holott

erre nem volna szüksége, — mert Né-
metországot a franciaia, az oroszot pedig
a magyar és török mindenkor képes fé-
ken tartani s paralyzálni, — ez mind
csak egy gondoljék, de nem politikálunk.
És mit kapna Anglia mindezt?...
Hihetőleg Egyiptomot. — Bosznia he-
lyeit nagyobb érdekelünk lenne „a béke
s egyetértés...
Dr. K. ... József.

— Bácsból legelőször forrásból követ-
kező értesítést vesszük: Isteni magasabb ka-
tonai körökben, mint bizonyos beszélik,
hogy a három északi hatalom kormányai közt
létezőt megállapodások folytán melyet az
orosz sereg áttelepíti Pruthitól. Ausztria-Ma-
gyarország seregének azonnal kiadatik a ren-
dellet Bosnia elfoglalására.

— Görögország máj. 15-ére 60,000 em-
bert mozgósít: a hadsereg egyes osztályai már
a hataron állítottak fel.

— A „Pol. Corr.” jelenti: A miniszterta-
nács eddigi ülésén még nem hozott végleges
határozatot. A jövő hét folytán Goreskovo
körszögnyben fogja tudatni a hatalmakkal az
orosz kormány határozatát. — A Törökország
és Montenegró közötti viszony megcsakítottat.
— Jonin főköznök ma utastásokkal Mont-
negrobba utazott. — Bulgária jövendőbeli or-
szágátora, Tserkassij herceg vasárnap utazik
Kiszenybe, Persia notifikálta a portának Bag-
dad iránti igényeit.

— A „N. Fr. Pr.” jelenti: A gőzhajó
társulat azon tudósítást kapta, hogy a törökök
Kalafarnál a Dunán egy híd verést kez-
tek meg.

— Az angol alsóházban lord Northote
kijelenté, miszerint alaptalan azon bír, hogy
Derby kijelentette volna, miként a porta sem-
miképpen se számíton Angliára, Kule Brit-
tannia!

A keserű ásványvizek belső haszná-
latáról.

Közeledvén a különféle természetes á-
sványvizek használatára hivatkozó kedvező
és alkalomszerűen vélem, a tiszelt szer-
kesztő ur szives engedelméből beless lapja
utján, egy néhány igénytelen szót, ózinte or-
vosi tanácsképen, a melyre névze azonban az
elsőjogi jogot magának nem követelen —
azon számos szenvedők szives figyelmére aján-
lak a kik a vizgyógyászattól, ezen már a leg-
regibb időktől ismert és kedvelt népgyógyá-
szattól, melyről Hyocerates az ókor legkifü-
nőbb orvosa azt moná: quod medicina non
sanat aqua sanat — egészségük helyreállítása
ezáltalól igénybe veszik.

Valamennyi keserű ásványvizek ugyanis,
melyek közt mellest mondva a budapesti
a gyógyértékre névze minden hason-
nemű külföldieket messze felülmutat, — ezen
a természet ritkos dolgozójában készült
megbeesülhetetlen gyógytálok tudnillik, —

melvnyeknek jótékony és gyakran csudazerű
hatályának számtalan beteg közzöni vissza-
nyert épességét, azon ányoldallal bírnak, hogy
zúk a mint már a név is világosan jellegezi:
keserű de meg hozzá sós is, mely köv-
mény a fanyás és kényes nyú betegeket, ki-
vált nőket és gyermekeket, hosszabb és rend-
szeres használatától előlegesen képes; ho-
lolt az ut mióssított ásványvizek jobbadán
csak illőt (chronicus) bajok ellen javallva lévén
gyakran csakis éppen a huzamosabb
használat folytán lebeszese a kívánt gyógy-
célzat biztosan elérni.

Szeresése azonban est módus in rebus,
— módunkban van — és ez tulajdonképen
orvosi tanácsom tárgya — az említett hátrányt
a legesekélyebb mértékre szállítani, é. p. olyan
formán, ha minden pohár keserű vízbe, kevés
cizitrom lét vagyis ennek hiányában egy
késényvívi jeg-ezes cizitrom-savat —
a gyóvtár és fűszerárudában kapható — ve-
gyítünk; mely mivelet a víz kellemetlen ízét
nemcsak elpalastolja, és íhatóbbá teszi, hanem
még a különben gyakran velejáró felbőfős
és érnelynek is elejét veszi.

Debreczen, 1877. április hó első felében.
Weisz Gyula,
specialista orvos.

VIDÉK.

— VIDÉKI HÍREK. A szabócsmegeyi iskola
választmány elnöke Lukács Odón nyitgye-
házi ref. lelkész választatot. Szegeden a
Tisza áradása a legutóbbi napokban aggasztó
mérvet öltött. Tacz Stephánia a „Temesi lapok”
szerkesztőjének leánya, Temesvárot elhunyt
18 éves korában. Rimaszombat tulajdonát ké-
pező u. n. Kis-erdőből 12 holdnyi léteget,
Kis-gömörőre két fiatal fiú a löfegyvert próbál-
gatván, a fiatalabb a másikat meglötte úgy,
hogy az rögtön meghalt.

Vidék.

— Temesváry Lajos szinigazgató urhoz.
Három éve mult annak, hogy én, Debre-
czen városa iránti határtalan tiszteletből ki-
folyólag, a t. ig. urhoz, mint a színház igaz-
gatójához, „Tiron és szerelem” című 5
felvonásos drámát küldtem előadás végett,
kérve, hogy ha nem tetszik, költségesen visz-
zaküldjen sziveskedjék. Beküldtem „ajánlvá”,
s így el nem vesztetett.

A t. ur felelde a miveltség, udvariasság
és illem követelményeit: három év alatt 6 iz-
ben tett tiszteletteljes megkeresésemet, leveleim-
et, válassza sem méltatta. Nem csak a mi-
velt közönségre, de elég bátor vagyok urasá-
góra magára bízni az új eljárás megítélését.

Most nyilvánosan hírom fel a t. urat drá-
mámnak költségesen leendő visszaküldésére,
ellenesében írói jogomnak törvény útján fo-
kolt elégtételt szerezni.

Megyaszó, 1877. apr. 12.
Zombori Gede,
ref. lelkész.

A „DEBRECZEN” TÁRSÁGA.

Fővárosi levelek.
I.
— 1877. ápril 15-én —

Karácsonyi pályázat. Gr. Domonkos Kalmán, Terebni
Zella szavai. Feltétlenül.
Szándékunk van, a lefolyt hét nevezetes
eseményeivel ismeretünk meg a „Debreczen”
olvasói: melyek annyira érdekesek, hogy az
olvasó figyelmét méltán költetik le, ha ugyan
tollan és szerény tehetség képes lesz azokat
egyszerűsített érthető olvasmányként is
leírni.

Sorba magyuk az eseményeken, s kez-
dek az academián heti üléséről szólni, melyen
a Karácsonyi pályázat pályaművei is jelentés
tétet.

A jelentés, melyet a bírálók nevében
Arany László biz. előadó olvasott fel, a fővá-
rosi lapokban egész terjedelmében közöltetett
ugyan de jóval kitűnő e helyen annak rövid
kivonatát adom.

A karácsonyi pályázat 4 száz aranyat
tűzött ki jutalmul komoly drámai művekre; a
pályázatra beérkezett 11 mű. — A pályamű-
vek nagyszámúak bármily szerény irodalmi
mértékkel névze is kritikán alól, s csak két
pályamű találtatott bírálatra érdemesnek;
„Sophonisbe” és „Mózes.”

Sophonisbe eselmények változatos
és gyorsan haladó — tán gyorsabb is, mint
kivánatos volna, úgy annyira, hogy szerzőnek
a drámai indokolásra sem marad ideje. Egyik
valóságintézés a másikat, hiba hibát követ
eselménye folyamában. A eselményben benne
gyaró. A mellék eseményekben a valószínű-
lenségek döntenek el nagy fontosságú
eseményeket; a dráma egy mesterkéve csinált
töredésre van alapítva.

Mind e hibák mellett szerzője tehetsége

mutat, s nagyobb reményre jogosítat. — Di-
alójai négy csak annyit mondanak, a mennyi
a eselmény odább gondítására azon szük-
séges: a szerzőtylek kifejezését pedig inkább
a színpadi utastásokra bizza a szerző: névszer-
int Bárd Kemény János.

A másik mű, melyet az academián bí-
rálatra méltatott „Mózes.” — E művet a
bíráló bizottság a szó szoros értelmében eli-
telt, és mégis majdnem háromszor annyit fog-
lalkozik vele, mint társával. — Elmondatik
rola, hogy a drámai eselmény szegény. Mózes
alakja bombasztikus, de őrés előzikodott
de határozni nem tudó, mindenek felett erély-
telen és gyámoltalan. Előadását burjánként ve-
rik fel az epichetonok, alig használt főnevet,
a nélkül, hogy nagyszámú jelzőket ne kap-
csolna hozzá. Mózes a hitvallás alapítója az
egész drámában, mint a világ szabadság mo-
dern formájának hirdetője, mint egy századunk-
beli cosmopolita demócrata szavaija Rabagas-
hoz illő szónoklatnak.

Az ő hangzatos szövegei egy hirlap
olvasó nemzedék találmánya. Szóval el van
rölla mondva minden erős, a nélkül, hogy ki-
emelheterül csak említs is értelmek. Nekem
volt alkalmam a többséges s oly rövid idő
alatt feltűnt fiatal költő Várady Antal e mű-
vet olvashattam, s abból olvasomnak a követ-
kező kivonatát kedveskedhetem:

Első felvonás III-ik jelenet.
Manetho
A Horus nagy nevében halál reájok!
Horus papjai Fegyvert!
Molech.
(a fegyvereknek)
Rajta tehát!
(A zsidók csoportjára rohanó fegyveresek
közt Molech Noémig hatol, s kiragadván Asert
anjya öléből, a templom lépcsőzetig vonja ma-

gával, míg a fegyveresek visszatartják a rab-
szolgákat.)
Zsidók.
(a küldelem között.)
Segíts! nagy Jehova!
Molech.
(Asert megragadva)
Kezembe vagy!
Megálljatok! ez itt a nyomoru
Ki lazadásnak okozója volt!
Jaj! százasoros jaj!
Noemi
Oh irgalmas Isten!
Fiam! szeretted gyermekem!
(mind irtozva tekintenek Molechre)
Molech
Halálod
Hadd jöjjen el — de győtrelem között!
(korbácsot emel)
Noemi, Simeon, Nahum, Abdias.
Irgalmas ég!
Mind.
Nagy Jehova!
IV. Jelenet
Mózes
(fehér öltönyben a háttérből Molechre tart, s
karját szilárdan megragadja)
Mózes
(dörgő hangon)
Megállj!
(Mind a bámulat és meglepetés kifejez-
sével állanak, Molech mint egy kívülten mé-
red rá, s elbocsátja Asert, ki Mózes lábához
rogy)
Ki vakmerősködik az örök Isten
Jogába nyulni ily szentségtörőn?
Kinek jogában áll büntetni, ölni
Midőn csak ő terem a semmiből,
S azért csak ő az, a ki összeszű?
Mind
Mi ez?
Aser.
(felemelkedik)

Ez ő! Látásom férfial!
Zsidók.
Ez ő!
Molech.
Ki vagy te vakmerő idegen.
Ki megragadtad süjtő jobbomat
És a teremőt Isten nagy nevében
Beszélés velem? — Bocsáss!
Mózes
Az örök Isten
Világosságából esekély sugár.
Képtek mása ember — és igaz.
Tehát jogomban áll feltartanom
Igaztalan kar süjtő vasát!
Molech
A loitak istenére! nyomorult!
Ne ingerelj és szörnyű pillanatban.
Mifőn e szennyes rabnőp vakmerése
Fokozza haragomnak tengerét
S tájékozó dnyályt ver rajt! — Bocsáss,
Mert chiporlak!
Mózes.
Ne merészeld, mondom,
Mert összeszűlak én, az ur nevében!
Molech.
(Aserbe rohan, — dűhbel)
Hadd lassam hát küldő urad hatalmát?
Halál reád sápadt arcu szolgaféreg!
Mind.
(remülten)
Nagy Jehova!
Mózes.
(megragadja Molechet.)
Im, lásd, szentségtörő!
A menyődörös és villámlás Urának
Nevében, im összeszűlak én!
(A mellén megragadott Molechet a földre sújtja
— az egy kitalált földre zuhan — meghal.)
Mivel csak ő az Egy — s Mindenható!
Hathor.
Óh jaj! fiam! meghalt! légy átkozott!
Mind.
Csodás!

(Asert áttöelve Molechre és Mózesre mutat)
Fiam!
Aser.
(Mózesre mutat)
A hajnal érkezik!
(meghall)
Mind.
(Mialatt Noemi némán borul Aserre)
A hajnal érkezik!
Örök és Horus papjai
(Mózesre mutatva)
Halál reá!
Ammon-Rha
(papjaival közökjök stiet)
Nyugodtan! En, Osiris nagy nevében
Főpapja, im parancsolom! Felelni
Fog a halottak bírái előtt!
E férfiu (Mózesre) a tettről!
Jer, kövess.
Manetho
(Mózeshez)
Ki vagy hát?
Ammon-Rha.
Szólj, ki vagy?
Nahum, Abdias, Simeon.
Ki vagy?
Mózes.
(főnséggel)
Egy új világnak lélett hősöke!
Jövek, hogy Isten fidessem szerzetés
Tanúságot tegyek ti köztetek
Jövek, hogy őt hirdessem szerzetés
S lelkemben horidom sient lehellett
Szabadság s szeretet dicső sugárit!
S az Ur követje Mózes a nevem!
Mind.
(Simeon, Abdias, Nahum, s rabok)
Az Ur követje, Mózes üdv nekod!
(Horus papjai haraggal rohannak felé,
a zsidó rabok visszatartják őket; — Ammon-
Rha jobbján vezetve Mózes, indul a tereidő
nép között. A Cheferm mögött a nap kél.)
Vége az első felvonásnak.

könyvnyomdá jában.

